

**До: Председателя на научното жури
Определено със заповед на Ректора на
МУ-Варна № Р-109-292/05.09.2024 г**

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. Вирджиния Йорданова Цанкова, д.ф.

**Катедра „Фармакология, фармакотерапия и токсикология“ на Фармацевтичен
факултет при МУ-София, член на научното жури, определено със заповед № Р-109-
292/05.09.2024 г. на Ректора на МУ-Варна**

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, научна специалност „Токсикология“, професионално направление 7.3. Фармация; област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, за нуждите на преподаването към Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Фармацевтичен факултет при МУ-Варна.

На обявения в ДВ. бр. 57 от 05.07.2024 г. конкурс за заемане на академичната длъжност «ДОЦЕНТ», единствен кандидат за участие е главен асистент маг.фарм. Надежда Руменова Кърккеселян, дф.

Рецензията е подготвена съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ), Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав (ППЗРАС) и Правилника за академично развитие в Медицински университет – Варна.

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

За конкурса, гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян представя пълен и хронологично подреден набор от документи (на електронен носител), съгласно изискванията на нормативната уредба - ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за академично развитие в Медицински университет – Варна.

Представените на електронен носител документи за конкурса включват:

1. Заявление до Ректора за допускане до участие в конкурса.

2. Творческа автобиография с подпис на кандидата.
3. Заверено за вярност копие на диплома за ОКС „магистър“ с приложението към нея.
4. Заверено за вярност копие на диплома за придобита ОНС „доктор“.
5. Заверено за вярност копие на документ за придобита специалност в сферата на здравеопазването.
6. Удостоверение за стаж по съответната специалност.
7. Удостоверение за преподавателски опит.
8. Справка за учебна натовареност.
9. Медицинско свидетелство.
10. Свидетелство за съдимост.
11. Известие за защита на личните данни.
12. Декларация за достоверност на представените документи, попълнена и подписана от кандидата.
13. Академична справка, издадена от библиотеката на МУ-Варна.
14. Монографичен/ хабилитационен труд (4 екземпляра) или равностойни на него публикации.
15. Декларация за авторско съгласие.
16. Резюмета на монографичния/ хабилитационния труд на български и английски език, всяко в обем не по-малко от 10 стандартни машинописни страници.
17. Резюмета на научните трудове на български език и на английски език.
18. Справка за оригиналните научни приноси, подписана от кандидата.
19. Списък с участия в национални и международни научни прояви.
20. Справка за сходство на представените по процедурата за заемане на АД „доцент“ научни трудове с научни разработки, налични онлайн, включително научни бази данни и интернет сайтове, издадена от МУ-Варна.
21. Други - сертификати от участия; удостоверения за допълнителни обучения; декларация за идентичност на лице с различни имена.

2. БИОГРАФИЧНИ ДАННИ И КАРИЕРЕН ПРОФИЛ НА КАНДИДАТА

Гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян завършва висше образование през 2011 г. във Фармацевтичен факултет при МУ-Пловдив с образователно квалификационната степен „Магистър“ по Фармация. Започва научната си кариера през 2013 г. като асистент към катедра по „Предклинични и клинични науки“ на Факултет по «Фармация» (ФФ) на МУ-Варна. От 2019 г. досега е главен асистент в Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ към ФФ на МУ-Варна.

През 2018 г. маг. фарм. Надежда Руменова Кърккеселян, зачислена като самостоятелен докторант, защитава дисертационен труд на тема „Фармакотерапевтично проучване, потенциални странични и токсични ефекти на кардио-активни медикаменти при лечение на хоспитализирани пациенти с хронична сърдечна недостатъчност“ и придобива ОНС „Доктор“ по научната специалност

„Токсикология“.

Гл. ас. Н. Къркеселян притежава призната специалност по „Токсикология и токсикологичен анализ“ към Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна, Серия МУВ № 4326 от 2020 г. Понастоящем специализира „Болнична фармация“ към Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна, с изпълнен индивидуален план на обучение.

Завършва успешно няколко курса за допълнителна професионална квалификация, както следва: едногодишен курс по Хомеопатия (2016) в Медицински университет – Варна; „Работа с електронна платформа Blackboard Learn+“ (2018); „Защита и хуманно отношение към опитни животни, използвани за научни или образователни цели“ (2019), организиран от Ветеринарномедицински факултет на Тракийски университет гр. Стара Загора.

Гл. ас. Н. Къркеселян членува в Български фармацевтичен Съюз (БФС), Българско дружество по клинична токсикология, Българско Дружество по Фармакология, Клинична Фармакология и Терапия и Българско дружество по хранене и диететика.

3. ОЦЕНКА НА НАУЧНО - ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

За конкурса, гл. ас. Н. Къркеселян представя списък, който включва осем пълнотекстови научни статии, публикувани в индексирани издания в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of science), като 7 от тях са с импакт фактор (IF), като общият IF на статиите е 11.827. Представени за рецензия са 1 публикувана глава от колективна монография, както и 9 публикации и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране. В две от представените публикации за участие в конкурса, кандидатът е самостоятелен автор, в 5 от тях е първи автор, а в 9 от публикациите е втори или трети автор.

В конкурса, гл. ас. Н. Къркеселян участва с монографичен труд, който е представен като основен хабилизационен труд на тема: „Лекарствени взаимодействия при пациенти със сърдечно-съдови заболявания“.

Научно-изследователската активност на гл. ас. Н. Къркеселян включва 33 участия в конгреси, симпозиуми и конференции, от които 4 устно представени доклада и 29 постерни презентации. Четири от постерите на кандидата са представени на международните конгреси като годишната конференция на 4th International Conference on National Products Utilization (ICNPU) и 13th International Symposium on Pharmaceutical Sciences (ISOPS) и World Congress on Acute Heart Failure 2021.

Доказателство за експертната дейност и високата професионална квалификация на гл. ас. Н. Къркеселян е участието и в 3 университетски проекта на МУ-Варна, като експерт или участник в изследователския колектив.

Анализът и оценката на наукометричните показатели на гл. ас. Н. Къркеселян показва, че те покриват количествените критерии, заложили в правилника на Медицински Университет – Варна за придобиване на академичната длъжност «ДОЦЕНТ».

3.1. Значимост и актуалност на научните и научно-приложни приноси

Изследователската дейност на гл. ас. Н. Кърккеселян е насочена в няколко съвременни направления в областта на фармакологията, токсикологията и фармакотерапията, в които са и нейните основни научни приноси. Те са свързани с анализ на фармакотерапията при хоспитализирани пациенти, както и с провеждане на *in vitro* и *in vivo* изследвания (при експериментални животни) на растителни, природни продукти и активни вещества.

По-важните приноси могат да се обединят, както следва:

✓ Проучване за потенциални лекарствени взаимодействия

Проучванията, направени върху хоспитализирани пациенти, включват взаимодействията при лекарства с малка терапевтична ширина с особено опасни последствия и трудно предвидими фармакокинетични лекарствени взаимодействия. Резултатите имащи приноси в това направление са с научно-приложен характер, тъй като повишават информираността на пациентите за потенциални взаимодействия при едновременен прием на определени лекарства, както и за начините на превенция на лек. взаимодействия, което е със значимост за рационалната фармакотерапия. Резултатите са представени в 4 научни публикации с отбелязани 55 цитирания.

✓ Фармакотерапевтични и токсикологични проучвания

Научните приноси в това направление са фокусирани върху новите фармакотерапевтични подходи и токсикологичните аспекти на лекарствената терапия при пациенти със социално-значими и хронични заболявания, като сърдечна недостатъчност и диабет. Приносите имат научно-теоретичен и научно-приложен характер, и включват идентифицирането на основните рискове от хиперкалиемия при пациентите със сърдечна недостатъчност и новите възможности за повлияването ѝ. Резултатите са представени в 9 публикации с отбелязано 1 цитиране.

✓ Проучване на природни вещества и пробиотици

Научните приноси в това направление имат от една страна оригинален характер и представят данни от проведени експериментални проучвания върху биологичната активност и органопротективните ефекти на природни вещества (основно растителни екстракти) и пробиотици. Освен това, тези резултати имат и практически принос, с оглед идентифицирането на взаимодействия при

едновременно прием на изследваните екстракти с лекарства. Разработените експериментални модели за кардиотоксичност, нефротоксичност и хепатотоксичност могат да бъдат приложени при изследване на биологичните ефекти и на други растителни и лекарствени вещества. Резултатите са представени в 6 публикации с отбелязани 16 цитирания.

✓ **Морска медицина, терапия и токсикология**

Особен интерес представляват изследванията върху интоксикациите и потенциалното фармакологично приложение на две биоактивни вещества с морски произход - сакситоксин и тетродотоксин. Проучена е информацията за разрешените за употреба лекарствени продукти, получени от морски организми, което предоставя възможност за един цялостен поглед върху развитието на морската фармакология. Приложен характер имат и изследванията за клиничните възможности на съвременната таласотерапия, като бързо развиваща се сектор от здравния туризъм в България. Резултатите са представени в 4 публикации с отбелязано 1 цитиране.

4. ОЦЕНКА НА МОНОГРАФИЧНИЯ ТРУД

Представена е монография на тема „Лекарствени взаимодействия при пациенти със сърдечно-съдови заболявания“ (ISBN 978-619-221-492-0) с обем от 160 стр. Монографията е структурирана и логически подредена в шест раздела, в които последователно са разгледани наличните към момента познания за лекарствените взаимодействия, с акцент върху механизмите на възникване, рисковите фактори и тяхната идентификация. Специално внимание е отделено на взаимодействията на лекарства, повлияващи сърдечно съдовата система. Подробно са разгледани в отделни секции лекарствените взаимодействия на антихипертензивни, антиаритмични лекарства, перорални антикоагуланти, както и на медикаменти за лечение на исхемична болест на сърцето и сърдечна недостатъчност. Всеки раздел съдържа много примери на клинично значими лекарствени взаимодействия и дава полезна информация за механизмите и начините на превенция, особено на нежеланите лекарствени взаимодействия. Специално внимание е обърнато на информираността на участниците в терапевтичния процес на всички нива – лекар, фармацевт и пациент. Дискутирано е значението на препоръките, свързани с внимателното мониториране на симптоматиката при пациентите, с оглед оценка на риска и възможностите за избягване на нежеланите лекарствени взаимодействия.

Монографичният труд се основава на задълбочена литературна справка от 284 източника от български и чуждестранни автори. Особена значимост има факта, че тя съдържа резултати от собствени проучвания на потенциалните лекарствени взаимодействия от анализ на фармакотерапиите на пациенти (със сърдечна недостатъчност, с полипрагмазия или с двете в комбинация), хоспитализирани в клиниката по вътрешни болести на УМБАЛ „Света Марина“ – Варна.

Монографията има научно и научно-приложно значение, и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България за хабилитационен труд.

5. ЦИТИРАНЕ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА КАНДИДАТА

Съгласно справка за цитиранията в световноизвестни бази данни към този момент научните трудове на кандидата имат: SCOPUS: 42 цитирания (h-index 3), Google scholar - 75 цитирания (h-index 5). В представената справка с цитирания в таблицата за самооценка на научните трудове на кандидата фигурират 12 цитирания (160 т.). Научно-изследователската дейност на гл. ас. Н. Кърккеселян надхвърля нормативните изисквания за цитируемост на научните трудове (≥ 50).

6. КОМПЛЕКСНА, КАЧЕСТВЕНА ОЦЕНКА НА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКАТА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Преподавателската дейност на гл. ас. Н. Кърккеселян е в областта на обучението по фармакология и токсикология на студенти, обучаващи се за придобиване на ОКС „Магистър“ по специалност „Фармация“ и студенти от специалност „Помощник фармацевт“. По своето съдържание тя съответства на научното направление, по което е обявен конкурсът.

Гл. ас. Н. Кърккеселян работи активно със студенти по фармация, което е отразено като 8 съвместни участия в национални форуми и оформянето на две пълнотекстови публикации.

Впечатляващо е авторското участие на гл. ас. Н. Кърккеселян в написването на няколко учебни помагала. Тя участва в авторския колектив на 5 учебни пособия, предназначени за студенти, обучаващи се за придобиване на ОКС „Магистър“ по специалност „Фармация“ и студенти от специалност „Помощник фармацевт“.

7. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Нямам критични бележки към кандидата. Препоръчвам да поддържа добрата си проектна и публикационна активност, и да създава последователи сред студенти, дипломанти и докторанти.

8. ОБЩА ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА КАНДИДАТА, СПРЯМО МИНИМАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ПО ЗРАСРБ И СПЕЦИФИЧНИТЕ

ИЗИСКВАНИЯ, ОПРЕДЕЛЕНИ В ПРАВИЛНИКА ЗА АКАДЕМИЧНО РАЗВИТИЕ В МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

Сравнителната оценка по показатели, съгласно нормативните изисквания за научна и преподавателската дейност за заемане на академичната длъжност «ДОЦЕНТ» на гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян, дф показва, че тя покрива и дори надвишава изискуемите критерии, както следва:

ГРУПА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ*	Минимални изисквания на МУ-Варна за АД „ДОЦЕНТ“ (точки)	ТОЧКИ НА КАНДИДАТА гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян в конкурс за „Доцент“ в МУ-Варна
А	50	50
В	100	100
Г	200	212.47
Д	50	160
ОБЩО	400	522.47

*Показатели група А: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"

* Показатели група В: Хабилизационен труд

*Показатели група Г: Публикации и доклади в специализирани научни издания. (Общ брой статии - група В и Г (извън доктор, главен асистент), от които реф. статии; статии с IF; нереферирани; монография; глава в монография)

*Показатели група Д: Цитирания

Общ брой точки по показатели за гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян, дф = 522.47 при минимум по нормативни изисквания от 400 т.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените по конкурса материали и моите лични впечатления ми дават основание да преценя, че гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян, дф е изграден и уважаван преподавател и задълбочен изследовател, със стойности за преподаването, науката и практиката постижения. Тя напълно отговаря на критериите на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“.

Въз основа на положителната оценка на учебно-преподавателската дейност и значимостта на научните трудове, убедено подкрепям присъждането на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ на гл. ас. Надежда Руменова Кърккеселян, дф в конкурс за заемане на тази длъжност по научната специалност „Токсикология“, професионално направление 7.3. Фармация; област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, за нуждите на преподаването към Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Фармацевтичен факултет при МУ-Варна.

25.10. 2024 г.

Гр. София

Рецензент:

Проф. Вирджиния Йорданова Цанкова, д.ф.